

bertreibung, Schande str. 115 v Lehrgebände" — ni nikjer v navadi; da mu je pa malo pozor brat njegov s kmetov rekel: sej sem ti že večkrat pravil, če boš tako nagle jeze, da se boš sam „ugonobil“!

Kakor Vodniku so poslednje leta tudi Metelkotu nekteri dijaki („Leicht-sinnige — ich will sie nicht Schüler nennen — erfrechten sich, den Unterricht zu stören“ — piše prof. Petruzzi v Vodnik Album pg. 14.) zelo naga ali ter ponašali se z rečmi, katerih so se pozneje sramovali. In res, nikogar še nisem čul, da bi se bil hvalil: „To smo ga dajali, prav mu je bilo itd.“; — marsikoga pa sem slišal, ki je omilovaje spoznal: „To ni bilo prav, to je bilo prehudo, žal mi je, da se nisem bolje učil slovenščine, da Metelkota nisem rajši poslušal; zdaj bi pisal rad to in to, pa ne znam pravilno, popravljati dajat drugim me je sram itd.“ — In koliko dobrega blaga ostane tako v predalu bodi si v rokopisih, bodi si le v možganih, ter ne pride na dan, narodu slovenskemu na zgubo!

Kakor Vodnik je tudi Metelko take djanja navadno pripisoval mladostni nagajivosti in razposajenosti. Nekteri so mu štelili to v zlo, da je molčечnost njegova bila boječnost, krotkost le slabost; toda — šolski zapisniki kažejo, da je dobro poznal svoje učence, in skušnja poterjuje, da je dvojka pa trojka njegova nekterega spodbodla, ki prej ni maral, poznej pa se je iskreno poprijel slovenščine in marljivo pospeševal nje slovstvo. — „Redek dar je bil njegov mirni duh, zlata in občudovanja vredna njegova poterpežljivost z marsikterikrat sitno in nepremišljeno mladostjo (Zg. Dan. 1861). „Pripoveduje se, da mu je v tem bilo vodilo.“ „Wenn Kinder schwätzen, so strafft man sie: Wenn Erwachsene schwätzen, so ermahnt man sie; wenn die Ermahnung nichts fruchtet, so nimmt man sich zur Notiz; und wenn der Notizen viele sind, wird man — unwillig!“ — Vidi se, da je ravnal z mladino tudi prav po Vodnikovo, svést si tega, kar piše ranjki Matija Vertovec (r. l. 1784, u. 1851.) o njej vsemrednikom: Spomnite se in živo si k sercu vzemite, da je mladost rada lahkomi-selna, hitro pozabljiva in velikrat prenagla. —

Šolsko obzorje.

Ogled po šolskem svetu. Ni še vseh dni konec in še so učitelji, kateri se ne sramujejo biti katoličanje; tudi ni povsod tako, kakor pri nas v Avstriji, ko dunajski židovi in neverci kerščeni ali nekerščeni od »lehrertaga« do »lehrertaga«, od Dunaja do Celovca in tako naprej svojo obrabljeno blago na prodaj nosijo; kerščanski učitelji pa stermé slabo blago za dobro kupujejo, in ga po ožjih krajih raznašajo.

3. 4. in 5. sept. t. l. je bil v Dettelbach-u na Bavarskem splošni zbor bavarskega katoliško-pedagogičnega društva za Bavarsko. 3. sept. zvečer popozdravljali so se prišedši, in vdeležovalcem zbora se je naznanil red za prihodnje dni. Začeli so zborovanje s slovesno službo božjo. Virčburski škof gosp. dr. Jan. Val. Reissman, je nalašč sem prišel, da je imel veliko mašo.

Krasen pogled je bil, ko je ogromno število možakov krepko peva je »O sanctissima« pomikal se v romarsko cerkev. Slavnostni govor je imel gosp. stolni kapitulat Lohner iz Vireburga, kateri je z jasnimi besedami razkladal dvojni namen človekov po nauku katoliške cerkve. Po službi božji začelo se je zborovanje. Gosp. učenik Auer je razkladal, da pedagogična vprašanja današnjega časa prihajajo iz dveh različnih virov, iz modernega lažiliberalizma, kateri kerščanstvu slovo daje; drugi vir pa je prizadevanje za povzdigo in zboljševanje poduka in odgoje. Neopravičenih tirjatev društvo ne sprejema, za resničen napredek pa se bo zmirom prizadeval; ta dvojni znak društva naj se posebno povdarja. Govoril je med drugimi tudi škof Reissman. Spodbujal je društvo, da naj ne neha v svojem prizadevanji, ker spolnjuje imenitno nalogo katoliške cerkve, kateri je Kristus rekel: »Pojte in učite vse narode.« Vošil je na daleč, da naj Bog blagoslovi društveno prizadevanje, in poslednjič je društvu podelil apostolski blagoslov.

Enoglasno so bile sprejete resolucije:

1. Katoliška odgoja skuša človeka vsposobiti, da samostalno doseže svoj namen. Namen človekov pa je, da je podoben Bogu. Kerščanska odgoja izreja otroke v kristijane, da naredi iz njih ljudi; ne odgoja samo ljudi, marveč kristijane.

2. Ker se odgoja odteguje kerščanski veri, zgublja tudi pravi vzor.

3. Kerščanska odgoja si prizadeva ne le samo za to, da se človekove zmožnosti po naravni poti razvijajo, ampak ga povzdiguje tudi v to, da postaja Kristusu podoben.

4. Ker je domoljubje poglavitno v tem, da se človek žvrtuje in sam sebe zatajuje domovini na korist; to zatajevanje samega sebe more izvirati le iz vere, odpravlja se z vero tudi domoljubje iz šole.*)

5. Protikerščanska odgoja v čisto človeštvo ni le zoper vsako veroizpovedanje, ampak tudi zoper narod.

6. Strinjenje pedagogike s politiko pripelje, da se prva zastavlja, kar je odgoji v kvar.**)

7. Družina je prva dolžna in ima pred vsem tudi pravico skrbeti za človekovo odgojo, to je po naravnem, pa tudi po božjem pravu.

8. Nalog društva je, da se trdno derži tega naravnega stališča družin oziramo, da se jim ta pravice nazaj dobi.

9. Izključljivo državno šolsko gospodarstvo je v nasprotju s tem naravnim stališčem in s pravom družin. Naprava brezkonfesionalnih šol je obžalovanja vredna, in naj se obsodi.

10. Društvo ni nikakor zoper resnične popravke pri šolstvu, marveč si bode prizadevalo, pospeševati po mogočnosti, da se ti izpeljejo.

Pridejo na versto še nekatere resolucije, katere se ozirajo na razmero med učitelji in duhovni, med učenci in starši. —

* Ako že to velja za deželo, kjer je en narod, kjer je en sam jezik, koliko bolj to za Avstrijo. — »Ne maramo za Avstrijo«, so Nemci rekli, kolikorkrat je na to šlo, da bi se podelila drugim narodom enakopravnost, ako mi ne bomo v nji gospodovali. — Brez vere je vse domoljubje, vsa še tako navdušena narodnost le zgolj koristolovje, katero se zaganja iz kota v kot, iz prenapetosti v prenapetost. Pis.

*) Nemci na Bavarskem so Velikonemci ali partikularisti; narodnost jim ostane tako ali tako zagotovljena; kedar pa Nемец vidi svojo narodnost v nevarnosti, n. pr. svoje dni v Holstanj-Slezviku ali v Alzasiji, takrat bi ga slišal, kako je povdarjal narodnost, kako navdušeno govoril za narodne šole, tako da naj bolj iskreni slovenski narodnjak se ni nikdar bolj navduševal za narodnost. Pis.

Kakor se vidi, so se na Bavarskem duhovi že ločili, tam verski, tam brezverski učitelji. Kako pa pri nas? Tukaj se je stvar tako zasuknila, da, kateri so za narod, so tudi za vero in ti še niso plašča po vetru obrenili. Prazna je govorica: Narodni sem, ali cerkveni nisem. Tako se zgovarja vsak vetrogončič. Naj večja podpora narodnosti je ravno vera, in razumen narodnjak, da drugo vse zamolčim, bo iskati v hudem boji zaveznikov, in naravni zavezniki so tak duhovni, kateri so, skoraj da ne vsi narodni. Tedaj naroden učitelj ne bo nikdar napadal duhovščine, niti delal zbrige v domačem taboru; to čast(?) prepušča le odpadnikom in vetrogončičem. Skrajni čas je tedaj, da se učitelji odločijo, in tisti, ki še niso svojega prepričanja spremenili, kakor ponošene obleke, zbirajo se okoli znamenja, na katerem so zapisane pomenljive besede: Vse za vero in narod. — Prihodnost je tem zagotovljena, katerih skit je poštenost in značajnost, in ki se bojujejo z orožjem pravice in resnice.

Iz Ljubljane. V četrtek t. j. 28. preteč. m. je bila v deželnem zboru na versti postava, kakonajse vravná napravljjanje, zderževanje in obiskovanje javnih ljudskih šol. Šolski odsek objavljaj jo je svojimi premembami, in debata je bila precej živa in obširna, o kateri bodedo prihodnji več govorili. Danes povemo le premembe, ktere je zbor določil, in sicer a) o obiskavanji ljudske šole. (§. 17) takole: »Dolžnost v šolo hoditi se začena spolnjenim šestim letom in traja praviloma do spolnjenja 12. leta starosti na deželi, v večrazrednih ljudskih šolah v mestu pa do 14. leta — in deželni zbor dež. odboru nalaga, izdelati načert za nadaljevalne šole, ter ga zboru v prihodnji sesiji predlagati; b) §. 44: Med potrebne izdajke šolskega okraja se šteje tudi zaloga za okrajno uč. knjižico, za ktero se more tudi od učiteljev po pol odstotkov od letne plače pobirati. Stroški za okrajno uč. shode in za poslana v deželne shode plačujejo se iz okrajne blagajnice. G. poslanec Pintar predlagal je, da naj se šolske zamude vsaki mesecu naznájajo, in dr. Razlag, da naj se odpravi šolnina in da naj učitelji ne plačujejo iz svojega žepa za knjižnico, toda oba ta predlaga sta padla. Sicer pa je bila vsa postava naj več po vladinem predlogu sprejeta. Prihodnji pride na versto tudi za učitelje prevažna postava, kako naj se vravnajo pravice ljudskih učiteljev (plača) i. t. d. Upamo, da bode zbor določil, kakor zahteva napredek današnjega časa, da se bode učitelju (samo kot učitelju) dalo toliko kruha, da bode mogel brez prehudih skerbi živeti svojemu važnemu poslu. Narodni učitelji pričakujemo pomoči od naroda. Bog daj, da bi se naša nada uresničila!

— 30. preteč. m. zvečer imelo je slov. učiteljsko društvo svoj prvi učiteljski večer. Na versti so bile zanimive stvari.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem. Izpraznjena je učiteljeva orglarjeva in cerkvenikova služba v Zaspem na Gorenškem z letnim dohodkom 210 gld. Prošnje za njo naj se do 15. t. m. oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Radolici.

Na Štajerskem. V dvorazredni ljudski šoli pri Mali Nedelji je riazpisana podučiteljeva služba z 240 gld. letne plače in s stanovanjem. Prosilci, ki morajo biti tudi o slovenskem jeziku v besedi in v govoru popolnoma zmožni, naj svoje prošnje oddajajo naj dalje do 10 t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Ljutomeru.